

บทที่ 3

ระเบียบวิธีที่ใช้ศึกษา

เพื่อให้การตอบคำถามเกี่ยวกับชนชั้นนำ อำนาจ และโครงสร้างอำนาจในชุมชนเป็นไปอย่างถูกต้องและเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการศึกษาชนชั้นนำและอำนาจในชุมชนทั้ง 3 วิธีมาใช้ร่วมกันคือ เทคนิคการระบุชนชั้นนำและความมีอำนาจอิทธิพลโดยดูที่ชื่อเสียง (reputational technique) เทคนิคการระบุชนชั้นนำและความมีอำนาจอิทธิพลโดยดูที่ว่าใครถือครองตำแหน่งที่หน้าที่สำคัญในโครงสร้างของสังคม (positional technique) และเทคนิคการระบุชนชั้นนำและความมีอำนาจอิทธิพลโดยดูว่าใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็น (issues) ที่สำคัญที่มีผลต่อความเป็นไปของสังคม (decision making technique) ทั้งเพื่อให้ข้อมูลที่ไดมามีความครอบคลุม และอุดช่องว่างของความผิดพลาดในการศึกษาให้มัน้อยที่สุดเท่าที่ฟังจะทำได้ในการศึกษาสังคมศาสตร์ เพราะว่าวิธีการที่ใช้ทั้ง 3 วิธีต่างมีจุดเด่นและจุดด้อยในตัวมันเองเช่น วิธีการระบุโดยดูที่ชื่อก็เป็นวิธีที่ถูกมองว่ามุ่งวัดชื่อเสียงมากกว่าวัดอำนาจที่แท้จริง (real power) แต่ก็มีประโยชน์ที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นภาพโครงสร้างชนชั้นนำอำนาจได้เร็ว และก็เป็นวิธีการที่วัดอำนาจของบุคคลในสังคม ในแง่ของการยอมรับจากประชาชนได้ระดับหนึ่งสำหรับวิธีการระบุโดยดูที่ตำแหน่งก็มีปัญหาเช่นกัน คือ ไม่เป็นความจริงเสมอไปที่ผู้มีตำแหน่งนั้น ๆ จะเป็นผู้ตัดสินใจที่แท้จริงในประเด็นก็มีปัญหาอยู่ตรงที่ว่ายากต่อการกำหนดว่าประเด็นอะไรสำคัญ และเป็นตัวแทนของประเด็นอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ว่าเมื่อผู้ใดตัดสินใจในประเด็นนั้นแล้ว จะถือว่าเป็นผู้มีอำนาจและยากที่จะระบุได้ว่า ได้มีการตัดสินใจโดยใคร เมื่อไร และอย่างไร ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงเสนอวิธีการ 3 ประการ ศึกษาเพื่อให้เกิดการสนับสนุนและส่งเสริมจุดเด่นและแก้จุดด้อยของแต่ละวิธีให้ได้น้อยลง ดังที่ Aiken และ Mott ดอkey้ำว่าไม่มีวิธีการใดที่สมบูรณ์ที่สุดในตัวมันเองในการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน และ 3 วิธีต่างมีประโยชน์ในตัวมันเองอยู่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะตอบปัญหาเกี่ยวกับชนชั้นนำ และโครงสร้างอำนาจในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานขึ้น 1 ชุด เพื่อนำเอาลักษณะพิเศษของสังคมนีมาทดสอบ ผลกระทบที่มีต่อชนชั้นนำ อำนาจ ความถี่ กิจกรรม ความสัมพันธ์ และโครงสร้างอำนาจในชุมชนเป็น 2 ลักษณะคือสมมุติฐานหลักและสมมุติฐานรอง ดังนี้

สมมุติฐาน

จากกรอบความคิดในบทที่ 2 การวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดสมมุติฐานไว้ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งหน้าที่ (position) และหรือความร่ำรวย (wealth) เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดที่ทำให้บุคคลอาศัย หรือทำงาน หรือมีธุรกิจอยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็นชนชั้นนำ และมีเครือข่าย

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากในการนำมาวิเคราะห์ชนชั้นนำ อำนาจและโครงสร้างอำนาจชุมชน ผู้ศึกษาจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ ข้อมูลด้านแนวคิด และข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสังคมศึกษาข้อมูลด้านคุณสมบัติส่วนตัวของชนชั้นนำและการระบุชนชั้นนำ และข้อมูลด้านประเด็นกิจกรรม ที่มีผลต่อการกำหนดเนื้อหาของอำนาจและโครงสร้างอำนาจโดยข้อมูลทั้งหมดนี้ผู้ศึกษามีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

การศึกษาจากเอกสาร

ในส่วนนี้ เป็นการค้นคว้าเอกสารในด้านแนวคิด แนววิเคราะห์ชนชั้นนำ อำนาจ อิทธิพล และเป็นการค้นคว้าเอกสารข้อมูลพื้นฐาน จากการสำรวจของเทศบาลเมืองราชบุรี และจากผู้นำที่ศึกษาเพื่อให้เข้าใจลักษณะสังคมการเมืองเศรษฐกิจและศาสนาวัฒนธรรมอื่น ๆ ในสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องนี้ ตลอดจนสำรวจงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชนชั้นนำ อำนาจ และโครงสร้างอำนาจชุมชนระดับเทศบาลเมือง ซึ่งจัดเป็นประโยชน์ต่อการตั้งสมมติฐาน การสร้างตัวแบบการวิเคราะห์ และเพื่อตรวจสอบข้อค้นพบของงานศึกษาที่ผ่านมา

การสัมภาษณ์

ข้อมูลอีกส่วนหนึ่งได้จากการสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบสอบถามสำหรับประชาชน (จำนวน 600 ชุด) แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นส่วนข้อมูลพื้นฐาน และส่วนที่สองเป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ประชาชนระบุชนชั้นนำตามลำดับความมีอำนาจอิทธิพล และการได้รับการยกย่อง

1) ส่วนแรกของแบบสอบถาม จะสอบถามข้อมูลพื้นฐานของประชาชนดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานที่เกิด อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ รายได้ กรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ศาสนาที่นับถือ เชื้อชาติ สัญชาติ การเข้าเป็นสมาชิกสมาคมหรือองค์กร ตำแหน่งหน้าที่ และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

2) ส่วนที่สองของแบบสอบถาม ผู้ศึกษาร่างขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ระบุว่าใครคือผู้มีอำนาจ อิทธิพลและได้รับการยอมรับจากประชาชนและในความคิดเห็นของประชาชน ใครมีอำนาจสูงสุดและให้ลำดับความมีอำนาจด้วย

2. แบบสอบถามสำหรับชนชั้นนำ (จำนวน 20 ชุด) ก่อนที่จะมีการสัมภาษณ์ชนชั้นนำนั้น ผู้ศึกษาจะคัดเลือกชนชั้นนำที่จะนำมาเป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวนหนึ่ง (key informant) คัดเลือกมาจาก 3 สาขา คือ ข้าราชการ (governmental) ธุรกิจ (business) และชนชั้นนำทางสังคมหรือสถานภาพสูง (status or social leader) ให้ตอบแบบสอบถามชุดหนึ่ง ซึ่งร่างขึ้นเป็น

2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลพื้นฐานเช่นเดียวกับ ข้อ1) แบบสอบถามสำหรับประชาชน ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างชนชั้นนำกับประชาชน และส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามที่ร่างขึ้นมาต่างหาก แต่โดยความหมายแล้ว ไม่แตกต่างจากแบบสอบถามของชนชั้นนำของประชาชน จะต่างกันตรงที่แบบสอบถามสำหรับชนชั้นนำจะมีรายชื่อผู้นำชัดเจนอยู่แล้ว จากที่ผู้ศึกษาคัดเลือกโดยใช้หลักเกณฑ์ที่สร้างขึ้นคัดเลือก

3. แบบสอบถามเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำ (จำนวน 20 ชุด) เพื่อวัดระดับของความใกล้ชิดสนิทสนม (acquaintanceship) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (cohesive) โดยใช้วิธีทางสังคมมิติ (sociometric choices)

ทั้งนี้แบบสอบถามนี้ต้องผ่านการทดสอบแบบสอบถาม (pre-test) หนึ่งหมายถึงการนำเอาแบบสอบถามที่ร่างขึ้นทุกชุดไปให้ประชาชนในชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับชุมชนที่เราจะศึกษาไปทดสอบแบบสอบถาม เพื่อหาจุดอ่อน และเพื่อเสริมแบบสอบถามให้เหมาะสมกับชุมชนที่เราศึกษายิ่งขึ้น

การสังเกตการณ์โดยเข้าไปมีส่วนร่วม

วิธีการนี้ใช้เพื่อศึกษาชุมชนอย่างใกล้ชิด เพื่อหาประเด็น (issues) นโยบายกิจกรรม (ประเพณี วัฒนธรรม) ของชุมชน ทั้งนี้เพราะว่ากิจกรรมและประเด็นนโยบายเหล่านี้ มีผลต่อโดยส่วนรวมระดับหนึ่ง และการทราบสิ่งเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การสังเกตเห็นลักษณะการตัดสินใจ กิจกรรม ประเด็น นโยบายของชุมชนว่าตัดสินใจโดยใคร กลุ่มไหน และจะทำให้การศึกษาราบถึงลักษณะโครงสร้างอำนาจชนชั้นนำ และอำนาจในชุมชนได้ถูกต้องมากขึ้นกว่าที่จะดูตำแหน่งและชื่อเสียงเท่านั้น

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างประชากร และการคัดเลือกชนชั้นนำที่จะนำมาเป็นผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง (population and sampling)

เป็นขั้นตอนการคัดเลือกจำนวนประชากรที่จะศึกษา ผู้ศึกษาใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีจุดประสงค์ (purposive sampling) โดยมุ่งเจาะจงเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวตามทะเบียนราษฎรเท่านั้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่จะนำมาเป็นตัวอย่าง ตามลักษณะความเหมาะสมและลักษณะกลุ่มที่จะให้ข้อมูลได้ มารับว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี

1) จำนวนประมาณ ร้อยละ 5-10 ของจำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ๆ (Simple random)

2) แยกตามลักษณะกลุ่มเชื้อชาติ เช่นต้องเป็นประชากร (ครัวเรือน) กลุ่มเชื้อสายไทย เชื้อสายจีน เชื้อสายมุสลิม และอื่นๆ เป็นอัตราส่วนร้อยละ

3) คำนี้ถึงการเกาะกลุ่มตามภูมิศาสตร์ (cluster group) จะพยายามให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามลักษณะการกระจายของประชากร

ขั้นตอนการคัดเลือกชนชั้นนำที่จะนำมาเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ผู้ศึกษาคัดเลือกชนชั้นนำ ที่จะนำมาอยู่ที่ตำแหน่งสำคัญ (position of prominence) องค์กรของรัฐ (governmental) ธุรกิจ (business) สังคม (social position) เช่น ตำแหน่งในส่วนราชการต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ศึกษาธุรกิจการค้า และอุตสาหกรรม สมาคม การเมืองท้องถิ่นและผู้ที่มีสถานภาพเด่นทางสังคมเช่น ผู้นำทางธุรกิจการค้าปัญหาที่ตามมาก็คือว่า เราจะใช้เกณฑ์อะไรเป็นมาตรฐานในการคัดเลือก หรือจะใช้อะไรเป็นตัวชี้ (indicator) เพื่อให้การคัดเลือกชนชั้นนำที่จะนำมาเป็นผู้ให้ความคิดเห็น (opinion) ว่าใครมีอำนาจที่สุดในกลุ่มชนชั้นนำที่คัดเลือกมานั้น และให้จัดลำดับความมีอำนาจอิทธิพลด้วย ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งรายชื่อผู้ให้ข้อมูลที่เป็นชนชั้นนำ 3 กลุ่ม (key informant list) กลุ่มละ 10 รายชื่อ

หลังจากนั้นนำรายชื่อกลุ่มชนชั้นนำซึ่งจัดได้มาประมาณ 30 ราย ชื่อที่คัดเลือกได้มานั้น มาเป็นผู้ตัดสินใจ (judges) จัดลำดับตำแหน่งความสำคัญ (rank order) ชนชั้นนำตามลำดับของความมีอำนาจ อิทธิพล และการยอมรับด้วยคำถามชุดหนึ่งที่วางขึ้นมาต่างหาก คือ..“โปรดจัดลำดับบุคคลชั้นนำตั้งแต่ 1-30 รายชื่อ ที่ให้มานี้ว่าใครในความคิดเห็นของท่านเป็นผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจสูงสุด (most influential persons) และเป็นผู้มีอิทธิพลพอที่จะเป็นผู้นำคนอื่น ๆ ที่เหลือ หนึ่ง ถ้าท่านเห็นว่ายังมีคนอื่นที่ท่านคิดว่าสมควรจะจัดอยู่ในลำดับความเป็นบุคคลคนชั้นนำ และมีอิทธิพลหรืออำนาจมาก โปรดระบุชื่อ.....และจัดหมายเลขลำดับให้ด้วย”

แหล่งและวิธีการศึกษา

ในการศึกษารั้งนี้จะใช้ วิธีทางสังคมวิทยาการเมืองและเป็นการศึกษาที่ใช้วิธีการเชิงปริมาณ (quantitative research) ในการศึกษาแหล่งที่มาของอำนาจและใช้วิธีการศึกษาแบบคุณภาพ (qualitative research) ในการวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจและพลวัตของโครงสร้างอำนาจและชนชั้นนำ ดังรายละเอียดดังนี้

การศึกษาแบบระบุชื่อเสียง (reputational technique)

เพื่อค้นหาชนชั้นนำและแหล่งที่มาของอำนาจในชุมชน วิธีการนี้ถือว่าคนที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในชุมชน โดยมอบความไว้วางใจในการตัดสินปัญหาชุมชน คือ คนที่มีอำนาจในชุมชนนั่นเอง การศึกษาวิธีนี้ ผู้ศึกษาเข้าไปสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเพื่อสอบถามสมาชิกในชุมชนว่าใครคือชนชั้นนำ ใครคือผู้มีอำนาจในชุมชน โดยขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ระบุชื่อมาในจำนวนที่เหมาะสมและเรียงลำดับความสำคัญ โดยกำหนดให้ระบุคนละ 10 รายชื่อ

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษามีจำนวน 2 กลุ่มคือ

กลุ่มแรกเป็นประชาชนทั่วไป ศึกษาเพื่อที่จะทำให้ทราบถึงคะแนนความเป็นชนชั้นนำในชนบท จำนวนตัวอย่างที่จะลงไปสอบถามจะใช้ประมาณ 600 ชุด และแบบสัมภาษณ์ประชาชนกับชนชั้นนำฝ่ายละ 20 ชุด โดยให้ความสำคัญกับหัวหน้าครัวเรือนเป็นอันดับแรกในการสัมภาษณ์และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random) โดยการจับฉลาก กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มชนชั้นนำในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ซึ่งได้จากคะแนนการระบุงจากประชาชนตามลำดับ การปรึกษากลุ่มนี้เพื่อที่จะทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเป็นชนชั้นนำหรือการศึกษาแหล่งที่มาของอำนาจนั่นเอง

การคำนวณน้ำหนักคะแนน

สำหรับวิธีการคำนวณน้ำหนักของลำดับ ที่ถูกระบุงชื่อในหมู่บ้านที่กำลังเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นดังต่อไปนี้ ดังนี้

- ลำดับที่ 1   น้ำหนัก 10 คะแนน
- ลำดับที่ 2   น้ำหนัก 9   คะแนน
- ลำดับที่ 3   น้ำหนัก 8   คะแนน
- ลำดับที่ 4   น้ำหนัก 7   คะแนน
- ลำดับที่ 5   น้ำหนัก 6   คะแนน
- ลำดับที่ 6   น้ำหนัก 5   คะแนน
- ลำดับที่ 7   น้ำหนัก 4   คะแนน
- ลำดับที่ 8   น้ำหนัก 3   คะแนน
- ลำดับที่ 9   น้ำหนัก 2   คะแนน
- ลำดับที่ 10 น้ำหนัก 1   คะแนน

เมื่อได้ลำดับของผู้ที่ถูกระบุงแล้ว ก็จะนำจำนวนครั้งของผู้ที่ถูกระบุงมาคูณ และนำน้ำหนักทั้งหมดมาบวกกัน กลายเป็นคะแนนยอมรับเป็นชนชั้นนำและเขียนเป็นสูตรการคำนวณได้ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad E = \sum O * N$$

E หมายถึง การยอมรับเป็นชนชั้นนำ

$\sum$ หมายถึง ผลรวม

O หมายถึง ลำดับที่ถูกระบุง

N หมายถึง จำนวนครั้งที่ถูกระบุง

* หมายถึง การคูณ

การศึกษาโดยใช้แนวคิดเครือข่ายสังคม (social network concept)

เพื่อค้นหาเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มชนชั้นนำในด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจทางการเมืองโดยมีองค์ประกอบในการพิจารณา 4 ตัว คือ

- 1) ความสัมพันธ์เชิงซ้อน (multiplexity) ซึ่งหมายถึงบุคคลมีบทบาทความสัมพันธ์กับผู้อื่นในหลายบทบาท
- 2) สิ่งที่มีการแลกเปลี่ยน (transactional content) อันหมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่มีการแลกเปลี่ยนระหว่างคนสองคนหรือสองกลุ่ม
- 3) ลักษณะการให้และการรับ (directional flow) เท่าเทียมหรือต่างกันอย่างไร
- 4) ความถี่และระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์กัน (frequency and duration of interaction) มากน้อยขนาดไหน ซึ่งจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาพลวัตของชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจ

โดยศึกษาความขัดแย้ง และการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอำนาจและชนชั้นนำ ใช้วิธีวิเคราะห์โดยใช้หลักการวิภาษวิธี (dialectic) โดยพิจารณาจากการพัฒนาการตารางประวัติศาสตร์ของชุมชนความขัดแย้งด้านการครอบครองปัจจัยการผลิต อันได้แก่ที่ดิน ลักษณะการใช้แรงงานและที่มาของทุนและการสะสมทุนในชนบท เหล่านี้ส่งผลให้พลวัตของโครงสร้างอำนาจของชุมชนเป็นอย่างไร ซึ่งการศึกษาในส่วนนี้จะเป็นวิธีการศึกษาสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ พร้อมทั้งได้ใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ดังนี้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนาและอาศัยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบความแตกต่างและรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างประชาชน และชนชั้นนำ ผู้ศึกษาใช้การทดสอบสถิติแบบง่าย ๆ คือ frequencies เพื่อสรุปดูหลักการแจกแจงข้อมูลโดยทั่วไปที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามใช้ crosstabs (การแจกแจงตารางไขว้) เพื่อ

สร้างตารางแจกแจงความถี่ของข้อมูล ดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวในการตรวจสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติต่างๆ เช่น Chi-square, Cramer V และค่า Gamma ข้อมูลเข้าช่วยในการตัดสินใจ

2) การวิเคราะห์ความแตกต่างในการรับรู้ชนชั้นนำที่มีอำนาจตามลำดับความมีอิทธิพลในความคิดเห็น (opinion) ของชนชั้นนำ และประชาชน ว่าต่างกันอย่างไรโดยใช้ค่าความสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Correlation and Multiple regression) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของประชาชน และชนชั้นนำว่าเกี่ยวข้องกันในลักษณะใดแตกต่างกันหรือไม่ และมีระดับความมีนัยทางสถิติหรือไม่

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำ ทั้งชนชั้นนำระดับสูงและระดับต่ำ ว่าจะมีความสัมพันธ์ในระดับหนาแน่นเพียงไร อันจะทำให้เราทราบลักษณะโครงสร้างอำนาจในระดับหนึ่ง โดยใช้วิธีการทางสังคมมิติ (sociometric choices) และใช้ค่าสถิติ T-Test ทดสอบ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

เป็นการมุ่งวิเคราะห์ โดยใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อศึกษาเกี่ยวกับประเด็น (issues) ต่างๆ ในชุมชนว่ามีประเด็นใดสำคัญ และถูกทำการตัดสินใจ โดยใคร ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญๆ ของชุมชนเพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบการเป็นผู้นำและศึกษานิสัยส่วนตัวของผู้นำหรือชนชั้นนำที่เรามุ่งศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ทราบข้อมูลแบบเจาะลึกจริงๆ อันจะทำให้ผู้ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจชุมชนได้อย่างถูกต้อง

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำ

วัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความแตกต่างในความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำระดับสูง (top elite) และชนชั้นนำระดับต่ำ (low elite) ในด้านความสนิทสนมคุ้นเคยกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเป็นการเกาะกลุ่มของชนชั้นนำ (cohesive) ทั้งนี้โดยใช้วิธีสังคมมิติ (sociometric) และได้ใช้ค่าสถิติ t-test ในการทดสอบระดับความสนิทสนมคุ้นเคยกัน (acquaintanceship) และใช้แบบแผนการเลือกระหว่างกันของชนชั้นนำมาสร้างแผนผังความสัมพันธ์ในรูปของ โซซิโอแกรม (sociogram) หรือกราฟชี้ทิศทางเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเกาะกลุ่ม (cohesive) ของชนชั้นนำทั้งสองกลุ่ม

(1) การให้ค่าของความสัมพันธ์ทางสังคมตามแบบสอบถามที่ร่างขึ้นนั้น ผู้ศึกษาให้หาคะแนนความสัมพันธ์จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์	ไม่เคยรู้จัก	เคยได้ยินชื่อ	รู้จักบ้าง	รู้จักดี	สนิทสนมคุ้นเคยมาก
ค่าคะแนน	1	2	3	4	5

(2) การให้คะแนนการเลือก ระหว่างชนชั้นนำ ผู้ศึกษาให้ค่าคะแนนผู้ที่ได้รับเลือก ผู้ไม่ได้รับเลือก 0 หลังจากนั้นจะนำไปสร้างแผนผังความสัมพันธ์ในรูป sociogram

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ผู้ศึกษาใช้เวลาในการดำเนินงานประมาณ 11 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2536-เดือนกันยายน 2537

กิจกรรมวิจัย	ระยะเวลา											
	พ.ศ. 2536		พ.ศ. 2537									
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
1. อนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์												
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร												
3. เก็บข้อมูลเบื้องต้น (pre-test)												
4. การวางแผนดำเนินงาน												
5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์												
6. วิเคราะห์												
7. เขียนรายงานวิทยานิพนธ์												

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามเป็นไปได้ช้า เนื่องจากมีข้อมูลในแบบสอบถามมาก และข้อมูลบางอย่างประชาชน ไม่กล้าระบุ
2. การติดต่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนแต่ละคน ต้องอาศัยคนใกล้ชิดจะได้รับอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ และการติดต่อคนใกล้ชิดใช้เวลานาน
3. ข้อมูลบางอย่างต้องปิดเป็นความลับไม่อาจเสนอชื่อบุคคลได้.